

LITERATURA

L'escriptora Rachel Cusk durant l'última visita a Barcelona. MANOLO GARCÍA

Rachel Cusk: “La maternitat és una experiència destructora”

L'escriptora britànica publica 'Desfilada', una novel·la radical sobre un artista amb moltes vides

JORDI NOPCA
BARCELONA

La peculiar i subtil obra de Rachel Cusk (Saskatoon, 1967) ha anat guanyant lectors a Catalunya gràcies a la lloable aposta de l'editorial Les Hores, que n'ha publicat quatre llibres en cinc anys. A més de dos dels seus títols més contundents –*La feina d'una vida* (2001), una reveladora i polèmica mirada sobre la maternitat, i *Seqüela* (2012), crònica del naufragi del seu matrimoni–, ha donat a conèixer les últimes novel·les que ha escrit, *L'altra casa* (2021) i *Desfilada* (2024). “Des de fa un temps no invento res, en el que escric –diu Cusk–. La vida és el material primordial d'un escriptor. La literatura més pura acostuma a provenir d'experiències personals i íntimes”.

Cusk ha posat en pràctica aquest plantejament tant en la seva anàlisi sobre la criança com a l'hora d'explicar el final d'una relació de parella, però també en la ficció que publica. Va ser a la trilogia *Outline* (2014-2018) –disponible en castellà a Libros del Asteroide– que la novel·lista britànica nascuda al Canadà va trobar la manera de partir de la seva pròpia biografia per reflexionar sobre temes com la iden-

titat, l'ambició i el prestigi. Ho fa amb la singularitat de treure'n llibres menys autobiogràfics que asagístics: les seves històries avancen a còpia de reflexions, en comptes de guiar-se per detalls truculents o reveladors sobre la mateixa narradora, que queda progressivament desdibuixada.

Creació i fills

Desfilada, que ha traduït Núria Busquet Molist al català, continua aprofundint en l'interès de Cusk per les arts plàstiques. És perquè li interessien més que la literatura? “És una molt bona pregunta, que no m'havia fet mai fins ara –admet–. Si bé és veritat que de petita em recordo sobretot escrivint, d'adolescent em van cridar més l'atenció les arts plàstiques que l'escriptura. Llavors vaig estudiar filologia anglesa a la universitat sense despuntar gaire. Vaig continuar escrivint i no vaig trigar gaire a publicar [el primer llibre de Cusk, *Saving Agnes*, és del 1993]. Em va costar arribar a constatar que podia fer novel·les guiada per la radicalitat i llibertat dels quadres”.

A *Desfilada* ho posa en pràctica per segona vegada. Si a *L'altra casa* una escriptora de mitjana edat maldava per recuperar la inspiració entrant en contacte amb un pintor en

Autoretrat
“La vida és el material primordial d'un escriptor”, diu Rachel Cusk

Exiliada
“Al Regne Unit mai van entendre la meva literatura”, diu l'autora

decadència instal·lat a la fastuosa casa d'una parella d'amics, *Desfilada* arrenca amb un artista anomenat G que comença a pintar figures i paisatges cap per avall, un canvi radical en la seva obra que la crítica aplaudeix. “G creia que les dones no podien ser artistes”, escriu Rachel Cusk al llibre. La pregunta sobre creació i feminitat recorre aquesta i altres novel·les de l'autora. “Històricament, les dones que s'havien dedicat a la creació havien hagut de renunciar a tenir fills, a una vida emocional estable... És a dir, calia que deixessin de ser dones, en certa manera –explica–. Potser per arribar a una mirada autènticament femenina cal fer servir la violència”.

Una doble vida

A *Desfilada* hi ha també una artista anomenada G que exemplifica les tensions de viure “vides femenines més enllà de la feminitat estructural”. El personatge, que està parcialment inspirat en Louise Bourgeois –així com en l'artista G hi ressona Georg Baselitz–, porta una doble vida: una en què és mare i parella d'un home, i una altra de més lliure, la creativa, que acaba qüestionant la primera. “La maternitat és una experiència destructora –diu–. No et deixa temps per a res. Si crees alguna

cosa mentre et dediques a la criança implica una doble pèrdua, perquè ni et podràs dedicar 100% als fills ni a l'obra”.

Cusk treballa en la seva pròxima novel·la, també centrada en el món de l'art, des de París, on viu des de fa quatre anys. “França em convida a experimentar més –afirma–. Autors com Emmanuel Carrère, Annie Ernaux i Édouard Louis ens mostren que l'escriptor no és només una veu fora del llibre i sense cos, sinó que sovint necessita involucrar-s'hi”. L'autora anglesa va marxar del Regne Unit després del resultat en les votacions del Brexit: “És un país on mai van entendre la meua literatura. Estic contenta d'haver-ne marxat. Les ressenyes de les meves novel·les eren majoritàriament condescendents. «Per què ets tan difícil?», em recriminaven. O també: «Per què els teus personatges són tan infeliços?» Al Regne Unit volen llibres fàcils que es puguin llegir ràpidament”. Tot i sentir-se incompresa, Cusk continua sent premiada. “*Desfilada* va guanyar un bon premi, el Goldsmiths, al qual havia estat nominada en ocasions anteriors –recorda–. Em van fer passar per la humiliació d'anar a la cerimònia d'entrega fins a tres vegades abans de donar-me'l. Els anglesos som així”. —